

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ
01033, м. Київ, вул. Жилянська, 14

Суб'єкт права на конституційне подання
_____ народних депутатів України

Уповноважений за дорученням:
Уповноважений представник суб'єкта
конституційного подання за дорученням:

народний депутат України:
Дубінський Олександр Анатолійович
вул. Грушевського, 5, м. Київ, 01008
ел. пошта: dubinskyu@rada.gov.ua
тел.: (044) 255-21-51

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ
про визнання такими, що не відповідають Конституції України
(є неконституційними) положень абзаців першого – четвертого частини другої,
частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої,
частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої
статті 9-1, положень статті 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії»
від 20 лютого 2003 року № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3
частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня
2017 року № 2019-VIII

I. ЗМІСТ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ, ПРО НЕКОНСТИТУЦІЙНІСТЬ ЯКИХ ЙДЕТЬСЯ У ПОДАННІ.

20 лютого 2003 року Верховною Радою України було прийнято Закон України № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії» (далі – Закон № 555-IV), *Голос України* від 28.03.2003 року - № 60.

13 квітня 2017 року Верховною Радою України було прийнято Закон № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон № 2019-VIII), *Голос України* від 10.06.2017 року - № 104-105.

Законом № 2019-VIII до Закону № 555-IV було внесено зміни. У тому числі, підпунктом 6 пункту 24 Розділу XVII «ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ» Закону № 2019-VIII розділ II Закону № 555-IV було доповнено статтями 9-1 та 9-2:

- стаття 9-1 «Стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії»;

- стаття 9-2 «Надбавка до «зеленого» тарифу, аукціонної ціни за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва».

У подальшому, до статей 9-1 та 9-2 Закону № 555-IV було внесено ряд змін.

Зокрема, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 25 квітня 2019 року № 2712-VIII (далі – Закон № 2712-VIII), *Голос України* від 21.05.2019 - № 93, було внесено зміни до статей 9-1 та 9-2 Закону № 555-IV.

У подальшому, Законом України «Про внесення змін до статті 9-1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» щодо врегулювання питання генерації електричної енергії приватними домогосподарствами» від 11 липня 2019 року № 2755-VIII (далі – Закон № 2755-VIII), *Голос України від 08.08.2019 року - № 149*, було внесено зміни до статті 9-1 Закону № 555-IV.

Таким чином, на дату звернення із даним поданням до Конституційного Суду України статті 9-1 та 9-2 Закону № 555-IV діють з урахуванням змін, внесених Законом № 2712-VIII та Законом № 2755-VIII. Враховуючи об'ємність вказаних статей чинна редакція статей 9-1 та 9-2 Закону № 555-IV викладена у Додатку до цього подання.

Відповідно до частини 1 статті 9-1 Закону № 555-IV «зелений» тариф встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – Регулятор), на електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), генеруючих установках приватних домогосподарств, споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями).

Положеннями абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 Закону № 555-IV вичерпно та безальтернативно встановлено усі вихідні дані, використовуючи які, Регулятор має можливість і повинен лише арифметично розрахувати «зелений» тариф, а не встановити його.

Зокрема, абзацом першим – четвертим частини другої, частиною третьою, частинами шостою – дев'ятою, частинами двадцятою – двадцять другою, частиною двадцять шостою, частинами двадцять восьмою – тридцять третьою статті 9-1 Закону № 555-IV встановлено усі розміри, коефіцієнти та правила, необхідні для розрахунку і застосування «зеленого» тарифу, які у сукупності складають цілісний механізм його формування та застосування. А саме:

- абзацами першим – четвертим частини другої статті 9-1 Закону № 555-IV встановлено види груп суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, для кожної з яких цією статтею передбачено окремі розміри та коефіцієнти «зеленого» тарифу;

- частиною третьою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що «зелений» тариф встановлюється для кожного суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії, за кожним видом альтернативної енергії та для кожного об'єкта електроенергетики або для кожної черги будівництва електростанції (пускового комплексу);

- частинами шостою – дев'ятою, частинами двадцятою – двадцять першою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, у яких розмірах встановлюється «зелений» тариф для різних видів суб'єктів, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. Зокрема, «зелений» тариф у всіх випадках встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на відповідний коефіцієнт «зеленого» тарифу для електричної енергії. Такі коефіцієнти, у свою чергу, є диференційованими для різних груп 5 суб'єктів, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, і усі їх розміри також встановлено статтею 9-1 Закону № 555-IV, а саме, частиною двадцять другою цієї статті;

- частиною двадцять другою статті 9-1 Закону № 555-IV встановлено розміри коефіцієнтів «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з використанням альтернативних джерел енергії (диференціюються за категоріями об'єктів електроенергетики, для яких застосовується «зелений» тариф, та за періодом їх ведення в експлуатацію);

- частиною двадцять шостою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що для об'єктів електроенергетики, яким встановлено «зелений» тариф, після проведення реконструкції, технічного переоснащення, капітального ремонту із збільшенням встановленої потужності «зелений» тариф розраховується із застосуванням коефіцієнта «зеленого» тарифу, визначеного статтею 9-1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» на дату введення такого об'єкта електроенергетики, у тому числі черги будівництва електричної станції (пускового комплексу) в експлуатацію після реконструкції, технічного переоснащення, капітального ремонту, але не більшим від того, що застосовувався при встановленні «зеленого» тарифу відповідному об'єкту електроенергетики, у тому числі черги будівництва електричної станції (пускового комплексу);

- частиною двадцять восьмою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що у разі, якщо на об'єкті електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), відповідно до цієї статті мають застосовуватися різні коефіцієнти «зеленого» тарифу, на такому об'єкті має бути встановлений окремий комерційний облік за кожною чергою (пусковим комплексом) та/або установкою, для яких застосовується окремий коефіцієнт «зеленого» тарифу;

- частиною двадцять дев'ятою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що для суб'єктів господарювання, приватних домогосподарств і споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, «зелений» тариф встановлюється до 1 січня 2030 року. Фіксований мінімальний розмір «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, приватних домогосподарств і споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, встановлюється шляхом перерахування в євро «зеленого» тарифу, розрахованого за правилами цього Закону, станом на 1 січня 2009 року за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату;

- частиною тридцятьою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що «зелений» тариф для об'єктів електроенергетики, введених в експлуатацію до 31 грудня 2024 року, та приватних домогосподарств і споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, договір про купівлю-продаж електричної енергії з якими укладено до 31 грудня 2024 року, не може бути меншим за фіксований мінімальний розмір «зеленого» тарифу, який на дату останнього у кожному кварталі засідання Регулятора, перераховується у національну валюту за середнім офіційним валютним курсом Національного банку України за останніх 30 календарних днів, що передують даті такого засідання;

- частиною тридцять першою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що до «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) на об'єктах електроенергетики, у тому числі на чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), введених в експлуатацію з 1 липня 2015 року по 31 грудня 2024 року, Регулятором встановлюється надбавка за дотримання на відповідних об'єктах визначеного статтею 9-2 цього Закону рівня використання обладнання українського виробництва. Надбавка до «зеленого» тарифу за дотримання рівня використання обладнання

українського виробництва встановлюється та підлягає застосуванню на весь строк дії «зеленого» тарифу. Надбавка за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва не встановлюється до «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену об'єктами електроенергетики (генеруючими установками) споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, приватних домогосподарств;

- частиною тридцять другою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що держава гарантує, що для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на введених в експлуатацію об'єктах електроенергетики, буде застосовуватися порядок стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, встановлений відповідно до положень цієї статті на дату введення в експлуатацію об'єктів електроенергетики, у тому числі введених в експлуатацію черг будівництва електричних станцій (пускових комплексів), які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. У разі внесення змін до законодавства, що регулює порядок стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, суб'єкти господарювання можуть обрати новий порядок стимулювання;

- частиною тридцять третьою статті 9-1 Закону № 555-IV передбачено, що держава гарантує закріплення на законодавчому рівні на весь строк застосування «зеленого» тарифу вимог щодо закупівлі у кожному розрахунковому періоді електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) і не проданої за договорами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, за встановленим «зеленим» тарифом з урахуванням надбавки до нього, встановленої відповідно до статті 9-2 цього Закону, в обсягах та порядку, визначених статтею 15 Закону України «Про електроенергетику», а з дати початку дії нового ринку електричної енергії – в обсягах та порядку, визначених статтею 65 Закону України «Про ринок електричної енергії», а також щодо розрахунків за таку електричну енергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами.

Статтею 9-2 Закону № 555-IV встановлено розміри та правила застосування надбавок до «зеленого» тарифу, аукціонної ціни за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва, зокрема:

- встановлено розміри надбавок до «зеленого» тарифу. Такі надбавки є фіксованою (у відсотках) доплатою до «зеленого» тарифу, пропорційною до рівня використання суб'єктом господарювання на відповідному об'єкті електроенергетики обладнання українського виробництва. Тобто, статтею 9-2 Закону № 555-IV встановлено, який розмір надбавки повинен доплачуватися до «зеленого» тарифу, залежно від того, яким є рівень використання суб'єктом господарювання на відповідному об'єкті електроенергетики обладнання українського виробництва;

- встановлено правила визначення рівня використання українського обладнання на об'єктах електроенергетики. Зокрема, чітко встановлено, яким вважається питомий відсотковий показник рівня українського виробництва на кожному з видів об'єктів електроенергетики, у разі українського виробництва конкретних видів елементів обладнання такого об'єкта.

Таким чином, розмір надбавки до «зеленого» тарифу, аукціонної ціни за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва підлягає лише математичному розрахунку Регулятором, оскільки усі вихідні дані для його обчислення безальтернативно закріплено у статті 9-2 Закону № 555-IV.

Отже, положеннями абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV у їх взаємному зв'язку на законодавчому рівні безальтернативно встановлено розміри та закріплено весь механізм розрахунку «зеленого» тарифу. Повноважень будь-яким чином змінювати такий механізм, а також відходити від правил регулювання «зеленого» тарифу, його розмірів та коефіцієнтів, закріплених у перелічених положеннях статті 9-1 та статті 9-2 до Закону № 555-IV, Регулятор не має.

Тобто, відповідно до вказаних вище положень статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV роль Регулятора законодавчо зведено виключно до організаційно-технічних функцій – на підставі законодавчо закріплених вихідних даних, з використанням правил, тарифів та коефіцієнтів, від яких Регулятор не має права відходити та які не передбачають жодної дискреції Регулятора, - перевіряти, чи належним є документальне підтвердження права відповідних суб'єктів на отримання «зеленого» тарифу та арифметично розраховувати його.

З метою забезпечення дотримання вимог Закону № 555-IV щодо розрахунку «зеленого» тарифу, 30.08.2019 Регулятором було прийнято Постанову №1817 «Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу на електричну енергію для суб'єктів господарської діяльності, споживачів електричної енергії, у тому числі енергетичних кооперативів, та приватних домогосподарств, генеруючі установки яких виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії» (далі – Порядок №1817).

Зі змісту Порядку №1817 вбачається, що ним закріплено формули для арифметичного обчислення «зеленого» тарифу (пункти 1.4 – 1.5), направлені на безальтернативне виконання Регулятором вимог статті 9-1 Закону № 555-IV. Ці формули повністю дублюють зміст вимог положень статті 9-1 Закону № 555-IV, не запроваджують будь-яких нових, у порівнянні з вказаними положеннями Закону правил та призначені лише для зручного арифметичного розрахунку відповідних сум «зеленого» тарифу за тими розмірами та з дотриманням тих правил, які встановлені статтею 9-1 Закону № 555-IV.

Разом з цим положеннями Закону України від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії» (Закон № 2019-VIII) передбачено повноваження Кабінету Міністрів України на визначення державного підприємства для виконання функцій гарантованого покупця електричної енергії виробленої за встановленим «зеленим» тарифом та зобов'язано гарантованого покупця купувати таку електричну енергію.

Так відповідно до статті 65 Закону № 2019-VIII, а саме:

- частини 2 - гарантований покупець зобов'язаний купувати у суб'єктів господарювання, яким встановлено "зелений" тариф, або у суб'єктів господарювання, які за результатами аукціону набули право на підтримку, всю відпущену електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим їм "зеленим" тарифом, аукціонною ціною з урахуванням надбавки до нього/неї протягом всього строку застосування "зеленого" тарифу або строку дії підтримки, якщо такі суб'єкти господарювання входять до складу балансуєчої групи гарантованого покупця. При цьому у кожному розрахунковому періоді (місяці) обсяг відпуску електричної енергії, виробленої на об'єкті електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), визначається за вирахуванням обсягу витрат електричної енергії на власні потреби в електричній енергії відповідного об'єкта електроенергетики згідно з показниками приладів обліку на власні потреби. Гарантований покупець зобов'язаний купувати

електричну енергію, вироблену генеруючими установками споживачів, у тому числі енергетичних кооперативів, встановлена потужність яких не перевищує 150 кВт, за "зеленим" тарифом в обсязі, що перевищує місячне споживання електричної енергії такими споживачами;

- частини 4 - гарантований покупець зобов'язаний купувати весь обсяг електричної енергії, відпущеної виробниками, які за результатами аукціону набули право на підтримку, за аукціонною ціною з урахуванням надбавки до неї протягом всього строку надання підтримки, якщо такі виробники входять до складу балансуєчої групи гарантованого покупця. Обсяг відпущеної такими виробниками електричної енергії у кожному розрахунковому періоді (місяці) визначається за вирахуванням обсягу витрат електричної енергії на власні потреби в електричній енергії відповідного об'єкта електроенергетики згідно з показниками приладів обліку на власні потреби. Купівля-продаж такої електричної енергії здійснюється на підставі договору купівлі-продажу електричної енергії між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку, що укладається відповідно до частини п'ятої статті 71 цього Закону.

- пункту 3 частини 9 - гарантований покупець зобов'язаний купувати у виробників, яким встановлено "зелений" тариф, всю відпущену електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії - вироблену лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), за встановленим їм "зеленим" тарифом з урахуванням надбавки до нього.

Зазначені положення Закону № 2019-VIII у своєму взаємозв'язку призводять до непомірних витрат з Державного бюджету та розбалансування бюджету.

Враховуючи викладене вище, положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положення статті 9-2 Закону № 555-IV та положення частин другої та четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII, не відповідають Конституції України, з огляду на наступне.

II. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕВІДПОВІДНОСТІ ПОЛОЖЕНЬ АБЗАЦІВ ПЕРШОГО – ЧЕТВЕРТОГО ЧАСТИНИ ДРУГОЇ, ЧАСТИНИ ТРЕТЬОЇ, ЧАСТИН ШОСТОЇ – ДЕВ'ЯТОЇ, ЧАСТИН ДВАДЦЯТОЇ – ДВАДЦЯТЬ ДРУГОЇ, ЧАСТИНИ ДВАДЦЯТЬ ШОСТОЇ, ЧАСТИН ДВАДЦЯТЬ ВОСЬМОЇ – ТРИДЦЯТЬ ТРЕТЬОЇ СТАТТІ 9-1, ПОЛОЖЕНЬ СТАТТІ 9-2 ЗАКОНУ № 555-IV ТА ПОЛОЖЕНЬ ЧАСТИН ДРУГОЇ, ЧЕТВЕРТОЇ, ПУНКТУ 3 ЧАСТИНИ ДЕВ'ЯТОЇ СТАТТІ 65 ЗАКОНУ № 2019-VIII КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ.

2.1. Невідповідність положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положень статті 9-2 Закону № 555-IV у їх взаємному зв'язку статтям 6, 8, 19, 85, 92, 116 Конституції України - при прийнятті Оспорюваних положень Закону Верховна Рада України діяла поза межами своїх повноважень, всупереч принципу поділу влади.

Зміст положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV свідчить, що при їх прийнятті Верховна Рада України як законодавчий орган діяла поза межами своїх

повноважень, втрутившись у сферу конституційних повноважень іншої гілки влади – виконавчої. Вказане впливає з наступних норм Конституції України та підтверджується їх тлумаченням, що неодноразово надавалося Конституційним Судом України.

Відповідно до частини другої статті 5 Конституції України носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Ніхто не може узурпувати державну владу (частина третя статті 5 Конституції України).

Як неодноразово відзначав Конституційний Суд України у своїх рішеннях, влада народу є первинною, єдиною і невідчужуваною та здійснюється народом шляхом вільного волевиявлення через вибори, референдум, інші форми безпосередньої демократії у порядку, визначеному Конституцією та законами України, через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, сформовані відповідно до Конституції та законів України; ці органи здійснюють владу в Україні, що походить від народу (абзац третій підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини, пункт 1 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005; абзац другий підпункту 3.1 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року №5-р/2019).

Відповідно до частини першої статті 6 Конституції України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Відповідно до частини другої вказаної статті органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визначається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу.

Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8 Конституції України).

У Рішенні від 23 грудня 1997 року № 7-зп Конституційний Суд України зазначив, що верховенство конституційних норм поширюється на всі сфери державної діяльності, в тому числі і на законотворчий процес; Верховна Рада України, приймаючи закони, не має права допускати невідповідностей щодо будь-яких положень, прямо закріплених в Конституції України.

Пряма дія норм Конституції України означає, що ці норми застосовуються безпосередньо; законами України та іншими нормативно-правовими актами можна лише розвивати конституційні норми, а не змінювати їх зміст (абзац другий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016).

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

У Рішенні Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року №5-р/2019 наголошується, що Основний Закон України як акт установчої влади, що належить народу, визначає, зокрема, засади державного устрою, принципи здійснення державної влади, систему і межі компетенції органів державної влади, механізм реалізації державно-владних повноважень. Важливою функцією Конституції України є обмеження державної влади як похідної вторинної від установчої влади народу.

Закріплення в Основному Законі України положення, згідно з яким народ здійснює владу через органи державної влади, означає, що лише народ у Конституції України може визначити, які органи державної влади він уповноважує на здійснення влади від його імені (абзац 3

підпункту 3.1 мотивувальної частини). У цьому ж Рішенні Конституційний Суд України наголосив, що здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову, завдяки визначеній Основним Законом України системі стримувань і противаг забезпечує стабільність конституційного ладу, запобігає узурпації державної влади та узурпації виключного права народу визначати і змінювати конституційний лад в Україні (абзац 6 підпункту 3.1 мотивувальної частини).

У Рішенні від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 Конституційний Суд України підкреслив, що будь-які дії держави, її органів або посадових осіб, що призводять до узурпації права визначати і змінювати конституційний лад в Україні, яке належить виключно народові, є неконституційними і незаконними (підпункт 4.4 пункту 4 мотивувальної частини).

Таким чином, наведеними нормами Конституції України, виходячи з їх тлумачення, наданого Конституційним Судом України, встановлено чіткий розподіл державної влади, джерелом якої є народ України, між трьома її гілками, а також недопустимість перебирання повноважень певної гілки влади (законодавчої, виконавчої, судової) іншою гілкою влади.

Відповідно до статті 75 Конституції України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України. Статтею 85 Конституції України встановлено перелік повноважень Верховної Ради України, до яких, у тому числі, віднесено прийняття законів (пункт 1 частини 1 статті 85); визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики (пункт 5 частини 1 статті 85). Конституційний Суд України у своїх рішеннях неодноразово підкреслював, що повноваження Верховної Ради України визначаються виключно Конституцією України. Наприклад, такий висновок зроблено у наступних Рішеннях Конституційного Суду України: Рішення від 7 квітня 2004 року №9-рп/2004; Рішення Конституційного суду від 07.04.2004 №9-рп/2004, 16.05.2007 №1-рп/2007, 07.07.2009 №17-рп/2009, 15.09.2009 №21-рп/2009, 10.06.2010 №16-рп/2010.

Статтями 92 та 93 Конституції України встановлено, з яких питань правовідносини підлягають регулюванню виключно законами України.

Поряд з цим, як відзначив Конституційний Суд України у Рішенні від 2 березня 1999 року №2-рп/99, законами України можуть регулюватися й інші питання, вирішення яких відповідно до Конституції України не належить до повноважень інших органів державної влади або органів місцевого самоврядування. Це випливає з частини другої статті 85 Конституції України, яка встановлює, що Верховна Рада України здійснює повноваження, які відповідно до Конституції України віднесені до її відання (пункт 2 мотивувальної частини).

Таким чином, Верховна Рада України має право, серед інших її конституційних повноважень:

- приймати закони, які регулюють питання, що можуть встановлюватися/визначатися виключно законами України; регулюють інші питання, вирішення яких відповідно до Конституції України не належить до повноважень інших органів державної влади або органів місцевого самоврядування (пункт 1 частини 1 статті 85);

- визначати засади внутрішньої і зовнішньої політики (пункт 5 частини 1 статті 85).

У Рішенні Конституційного Суду України від 02 березня 1999 року №2-рп/99 розтлумачується, що у контексті норми пункту 5 частини 1 статті 85 Конституції України під державною політикою слід розуміти стратегічні напрями діяльності держави в економічній, соціальній, гуманітарній, екологічній, правовій та інших сферах її внутрішнього життя, а також у сфері відносин з іншими державами на певну історичну перспективу. Засади внутрішньої і зовнішньої політики - це відправні ідеї, основні принципи стратегічної лінії діяльності держави

у названих сферах. Вони є базою для проведення політики органами виконавчої влади, зокрема Кабінетом Міністрів України.

Розділом VI Конституції України «Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади» визначено основні засади діяльності органів виконавчої влади. Так, статтею 116 Конституції України визначено повноваження Кабінету Міністрів України. Зокрема, відповідно до пункту 3 статті 116 Конституції України Кабінет Міністрів України забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики.

Згідно з частиною 2 статті 120 Конституції України організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади визначаються Конституцією та законами України.

Таким чином, реалізація державної політики, у тому числі фінансової, цінової, інвестиційної, згідно з Конституцією України віднесено до компетенції виконавчої гілки влади. На необхідності саме такого тлумачення пункту 3 статті 116 Конституції України, а також на недопустимості перебирання цих функцій органом законодавчої влади неодноразово наголошував Конституційний Суд України у своїх рішеннях.

Так, наприклад, у Рішенні від 13 червня 2019 року №5-р/2019 Конституційний Суд України дійшов висновку, що повноваження щодо проведення цінової політики у сфері енергетики Конституцією України віднесено до компетенції Кабінету Міністрів України (пункт 3 статті 116 Основного Закону України), а згідно з чинним законодавством формування та реалізація державної політики у певній сфері покладаються на центральні органи виконавчої влади. Так, відповідно до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» міністерства України забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики; до основних завдань центральних органів виконавчої влади віднесено також здійснення державного нагляду (контролю) (частина друга статті 1, пункт 2 частини першої статті 17).

У Рішенні 02 березня 1999 року №2-рп/99 Конституційний Суд України зробив такі висновки:

- до повноважень Верховної Ради України відповідно до пункту 5 частини 1 статті 85 Конституції України належить визначення основних засад внутрішньої та зовнішньої політики;

- цінова політика, тобто стратегія держави щодо встановлення і зміни цін, є однією із складових частин внутрішньої економічної і соціальної політики держави. Конституційне повноваження Верховної Ради України на визначення засад цієї політики реалізоване нею, зокрема, у Законі України «Про ціни і ціноутворення», який сформулював основні принципи встановлення і застосування цін і тарифів та організації контролю за їх дотриманням на території України;

- до повноважень Кабінету Міністрів України відповідно до пункту 3 статті 116 Конституції України належить забезпечення проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики. Забезпечення проведення цінової політики Кабінетом Міністрів України означає реалізацію основних начал встановлення і застосування цін і тарифів, що логічно включає регулювання цін (тарифів), а також контроль за ними. Крім Кабінету Міністрів України, регулювання цін і тарифів здійснюють також інші органи, зокрема Рада міністрів Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування;

- враховуючи зазначене, а також зміст статей 6 та 19 Конституції України, Конституційний Суд України підсумував, що прийнявши Закон України «Про тимчасову заборону підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги та послуги громадського транспорту, що

надаються громадянам України», який був спрямований на безпосереднє регулювання цін і тарифів, Верховна Рада України вийшла за межі повноважень, визначених Конституцією України, і втруtilась у повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, чим порушила статті 6 і 19 Конституції України.

До аналогічних висновків дійшов Конституційний Суд України у Рішенні від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000. Зокрема:

- цим Рішенням було визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ціни і ціноутворення» від 17 березня 1999 року, за якими «Оплата житлово-комунальних послуг та послуг громадського транспорту здійснюється громадянами України за цінами і тарифами, встановленими відповідно Кабінетом Міністрів України, Національною комісією з питань регулювання електроенергетики України, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади, з а станом на 1 червня 1998 року » (пункт 2 резолютивної частини);

- висновок про неконституційність вказаного положення було мотивовано тим, що здійснивши безпосереднє регулювання цін і тарифів, Верховна Рада України, по суті, втруtilась у сферу повноважень відповідних органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування і в такий спосіб порушила принцип поділу державної влади, що суперечить статтям 6, 19, 116, 137, 143 Конституції України (пункт 3 мотивувальної частини).

У Рішенні Конституційного Суду України від 15 квітня 2004 року №10-рп/2004 у справі щодо відповідності Конституції України положень статей 6, 9 Закону України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» (справа про визначення мінімальної ціни на цукор), предметом дослідження Конституційним Судом України було питання про те, чи перевищила Верховна Рада України свої конституційні повноваження, встановивши, що мінімальні ціни на цукор можуть встановлюватися Кабінетом Міністрів України. Конституційний Суд України, аналізуючи це питання, зробив висновок, що такого порушення допущено не було, оскільки таким чином Верховна Рада України реалізувала свої повноваження у визначенні засад внутрішньої цінової політики в економічній сфері, а безпосередньо повноваження щодо встановлення мінімальних цін на цукрові буряки і цукор було покладено саме на Кабінет Міністрів України.

Тобто, як бачимо, і цього разу Конституційний Суд України вкотре повторив свій висновок про те, що Верховна Рада України має право визначати лише основні засади внутрішньої цінової політики, а безпосередньо реалізовувати її шляхом встановлення конкретних цін та тарифів уповноважені вже органи іншої гілки влади – виконавчої (і лише у тих випадках, якщо такі ціни/тарифи підлягають державному регулюванню).

Аналогічний підхід покладено в основу Рішення Конституційного Суду України від 16 березня 2004 року №6-рп/2004 у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини другої статті 9 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» (справа про друковані періодичні видання). Зокрема, у цій справі Конституційним Судом України було зроблено висновок, що «встановлення граничного рівня тарифу Верховною Радою України у сфері надання послуг щодо оформлення передплатних видань та доставки їх передплатникам не є безпосереднім регулювання (встановленням) цін, а отже відповідно до статті 116 Конституції України Кабінет Міністрів України, забезпечуючи проведення цінової політики у цій сфері, уповноважений коригувати ціни (тарифи) у визначених законодавцем межах». Тобто,

дійшовши висновку, що за Кабінетом Міністрів України все ж залишено право, у межах дискреційних повноважень, встановлювати конкретні тарифи, Конституційний Суд України дійшов висновку, що таким законодавчим регулюванням Верховна Рада України не порушила своїх повноважень.

Таким чином, змістом перелічених вище положень статей 6, 8, 19, 85, 92, 116 Конституції України, відповідно до їх тлумачення, наданого Конституційним Судом України у своїх рішеннях, встановлено таке:

- керуючись принципом поділу влади, Верховна Рада України має право приймати закони, діючи лише у межах власних повноважень. Не допускається прийняття Верховною Радою України законів для врегулювання тих питань, вирішення яких Конституцією України прямо віднесено до повноважень виконавчої гілки влади;

- у сфері внутрішньої фінансової, цінової, інвестиційної політики конституційним повноваженням Верховної Ради України є визначення її основних засад, а повноваженням органів виконавчої гілки влади (у визначених законом випадках – місцевого самоврядування) – забезпечення реалізації такої політики;

- встановлення конкретних цін та тарифів є реалізацією державної політики у відповідній сфері, а не визначенням її основних засад, а відтак, встановлення цін та тарифів належить до функцій виконавчої, а не законодавчої гілки влади. Відтак, Верховна Рада України не має повноважень встановлювати ціни та тарифи.

Встановивши розміри «зеленого» тарифу та весь механізм його розрахунку виключно на законодавчому рівні – у положеннях абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV, Верховна Рада України вийшла за межі своєї компетенції, визначеної Конституцією України (статті 85, 92) і перебрала на себе повноваження, які Конституція України поклала на органи виконавчої влади (зокрема, Кабінет Міністрів України та центральні органи виконавчої влади). Тим самим Верховна Рада порушила положення статей 6, 8, 19, 85, 92, 116 Конституції України.

Отже, положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV не відповідають статтям 6, 8, 19, 85, 92, 116 Конституції України.

2.2. Невідповідність положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положень статті 9-2 Закону № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII, у їх взаємному зв'язку статтям 13, 41, 95 Конституції України - законодавчо закріпивши розміри та механізм застосування «зеленого тарифу», Верховна Рада України порушила право власності українського народу, принцип соціальної спрямованості економіки, конституційну вимогу щодо збалансованості державного бюджету.

На сьогоднішній день, з огляду на дію положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статей 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV, електроенергія, вироблена з альтернативних джерел, є одним з найдорожчих видів виробництва електроенергії, у порівнянні з іншими, що здійснюються в Україні. Витрати на придбання такої електроенергії за «зеленим» тарифом є економічно необґрунтованими та

надвисокими, що завдає шкоди економіці країни в цілому. Так, наприклад, у 2018 році витрати України на відшкодування вартості електричної енергії за «зеленим» тарифом становили 560 млн. євро, що складає 7,9% від загальної вартості електроенергії при частці відпуску 1,9%. Тобто, питома частка витрат на відшкодування вартості електричної енергії за «зеленим» тарифом є у кілька разів вищою, ніж питома частка цього виду електроенергії у порівнянні з іншими, що виробляються в Україні. Згідно прогнозу Міністерства енергетики та захисту довкілля України у 2020 році Україна взагалі не матиме змоги у повному обсязі відшкодувати вартість електричної енергії за «зеленим» тарифом, заборгованість за якою складе близько 13,5 млрд. грн.

Таким чином, в силу та на підставі положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV, положень частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII в Україні склалася ситуація, коли за рахунок власності українського народу, що делегував свої правомочності власника державі в особі її уповноважених органів, здійснюються не виправдані, економічно необґрунтовані та надвисокі видатки.

Таке законодавче регулювання безумовно порушує право власності українського народу, не відповідає цілям соціальної спрямованості економіки, інтересам суспільства, а також конституційній вимозі до держави прагнути до збалансованості державного бюджету.

З огляду на вказане, положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положення статті 9-2 Закону № 555-IV та положення частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII суперечать статтям 13, 41, 95 Конституції України.

2.2.1. Невідповідність положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положень статті 9-2 Закону № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII частинам 1, 4 статті 13, частині 7 статті 41 Конституції України.

Відповідно до частини 1 статті 13 Конституції України земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією.

Відповідно до частини 7 статті 41 Конституції України використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Відповідно до частини 4 статті 13 Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки.

Отже, наведеними нормами Конституції встановлено, що власником усіх природних ресурсів на території України є її народ, а органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією, лише здійснюють від імені Українського народу права власника. При цьому, право власності народу підлягає захисту з

боку держави, а економіка повинна мати соціальну спрямованість. Виходячи з вказаного, надання окремим суб'єктам права отримувати економічно невиправдані виплати за рахунок використання власності народу (території, природних ресурсів), не для цілей забезпечення соціальної спрямованості економіки, а всупереч їм, не відповідає наведеним нормам.

У Рішенні від 12 лютого 2002 року №3-рп/2002 Конституційний Суд України дійшов висновку, що стаття 13 Конституції України зобов'язує державу забезпечувати соціальну спрямованість економіки в інтересах як людини, так і суспільства, що має особливе значення для електроенергетичної галузі, оскільки електрична енергія споживається в усіх сферах економіки та населенням (пункт 2 мотивувальної частини).

За змістом абзацу 3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 15 квітня 2004 року №10-рп/2004 вбачається, що при перевірці на відповідність Конституції України законодавчих норм, спрямованих на державне регулювання у сфері ціноутворення, Конституційний Суд України окремо перевіряв та аналізував, чи відповідатиме таке регулювання соціальній спрямованості економіки.

Таким чином, встановлення на законодавчому рівні таких розмірів «зеленого» тарифу на електроенергію, вироблену на території України та з використанням її природних ресурсів, які є економічно необґрунтованими і покладають на державу невиправдано високі витрати, є грубим порушенням права власності українського народу (порушено частину 1 статті 13 Конституції України), суперечить соціальній спрямованості економіки (порушено частину 4 статті 13 Конституції України) та завдає шкоди інтересам суспільства (порушено частину 7 статті 41 Конституції України).

2.2.2. Невідповідність положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положень статті 9-2 Закону № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII частині 3 статті 95 Конституції України.

Відповідно до частини першої статті 95 Конституції України бюджетна система будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Держава прагне до збалансованості бюджету України (частина 3 статті 95 Конституції України).

У Рішенні від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008 у справі за конституційним поданням Кабінету Міністрів України про офіційне тлумачення положення частини другої статті 95 Конституції України та словосполучення «збалансованість бюджету», використаного в частині третій цієї статті (справа про збалансованість бюджету) Конституційний Суд дійшов до висновку, що положення частини третьої статті 95 Конституції України «держави прагне до збалансованості бюджету України» у системному зв'язку з положеннями частини другої цієї статті, статті 46 Конституції України треба розуміти як намагання держави при визначенні законом про Державний бюджет України доходів і видатків та прийнятті законів, інших нормативно-правових актів, які можуть вплинути на доходну і видаткову частини бюджету, дотримуватися рівномірного співвідношення між ними та її обов'язок на засадах справедливого, неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами, територіальними громадами враховувати загальносуспільні потреби, необхідність забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя.

Встановлення на законодавчому рівні економічно необґрунтованих та надвисоких розмірів «зеленого» тарифу не відповідає наведеній вимозі Конституції щодо прагнення держави до збалансованості державного бюджету, з огляду на наступне.

До дохідної частини Державного бюджету України належать доходи від власності та підприємницької діяльності, у тому числі частина чистого прибутку (доходу) державних або комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань. Відповідно до пункту 17 частини 2 статті 29 Бюджетного кодексу України до доходів державного бюджету належить частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету відповідно до закону. Таким чином, розмір прибутку державного унітарного підприємства безпосередньо впливає на розмір дохідної частини Державного бюджету. Якщо державне унітарне підприємство несе економічно необґрунтовані витрати, державний бюджет, відповідно недоотримує частину доходів.

Електрична енергія за «зеленим» тарифом придбавається спеціально створеним Державним підприємством «Гарантований покупець». Кошти для відшкодування витрат останнього зі сплати «зеленого тарифу» відповідно до чинного законодавства у повному обсязі компенсуються йому Приватним акціонерним товариством «Національна енергетична компанія «Укренерго».

Приватне акціонерне товариство «Національна енергетична компанія «Укренерго» є юридичною особою, що утворено як акціонерне товариство, 100 відсотків акцій якого закріплюються в державній власності, про що прямо зазначено у пункті 1.1 його статуту, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 21 жовтня 2019 №437 (текст статуту оприлюднено на офіційному сайті цієї компанії).

Таким чином, законодавче закріплення невиправдано високих розмірів «зеленого» тарифу призводить до економічно необґрунтованих витрат підприємства, 100 відсотків акцій якого перебувають в державній власності, що, як наслідок, веде до зменшення дохідності цього підприємства, а отже, недоотримання державою коштів, належних до перерахування до дохідної частини державного бюджету.

Вказане не відповідає вимогам частини 3 статті 95 Конституції України щодо прагнення держави до збалансованості державного бюджету, справедливого та неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами, територіальними громадами, а також щодо врахування загальносуспільних потреб, оскільки внаслідок понесення таких невиправдано високих та необґрунтованих витрат втрачається можливість фінансування суспільно значимих проектів, і в кінцевому рахунку, державні кошти використовуються не на користь суспільству, а збитково.

Як приклад та імовірний сценарій розвитку в українських реаліях можна подати приклад Іспанії, яка у свій час запровадила високу ціну закупівлі сонячної енергії. Високий тариф було запроваджено у середині 2000-х для нових сонячних потужностей (у 2008 вони становили 32 євроценти). Станом на 2007 рік, сумарна кількість сонячних потужностей Іспанії становила 637 МВт, в 2008 — 3355 МВт, тобто, зросли в п'ять разів. Швидка динаміка росту виплат забезпечила вимивання у 2012-му \$10.6 мільярдів субсидій з бюджету, складаючи третину від вартості всієї виробленої електроенергії в країні при складовій частці сонячної енергії у енергосистемі всього у 4-5 %. Після багатомільярдних виплат, програма провалилась, залишивши країну у судових справах, недовірі до уряду та повною зупинкою розвитку сонячної енергетики в зв'язку з недовірою до уряду. Як наслідок, у 2013 р. були прийняті реформи в сторону розвитку невідновних джерел електроенергії.

У цьому контексті такими, що не відповідають частині 3 статті 95 Конституції України, є як положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої –

дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та статті 9-2 Закону № 555-IV в цілому, оскільки ними закріплено весь механізм розрахунку «зеленого» тарифу, так і положення частин тридцять другої – тридцять третьої статті 9-1 Закону № 555-IV та положення частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII зокрема, якими встановлено державні гарантії незмінності законодавчого регулювання у сфері «зеленого» тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії. Закріплення таких гарантій всупереч принципу справедливого та неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами, а також без врахування суспільних потреб порушує закріплену у вказаному положенні Конституції вимогу до держави забезпечувати збалансованість бюджету України.

Відтак, положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положення статті 9-2 Закону № 555-IV та положення частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII не відповідають частині 3 статті 95 Конституції України.

III. НЕВІДПОВІДНІСТЬ АБЗАЦІВ ПЕРШОГО – ЧЕТВЕРТОГО ЧАСТИНИ ДРУГОЇ, ЧАСТИНИ ТРЕТЬОЇ, ЧАСТИН ШОСТОЇ – ДЕВ'ЯТОЇ, ЧАСТИН ДВАДЦЯТОЇ – ДВАДЦЯТЬ ДРУГОЇ, ЧАСТИНИ ДВАДЦЯТЬ ШОСТОЇ, ЧАСТИН ДВАДЦЯТЬ ВОСЬМОЇ – ТРИДЦЯТЬ ТРЕТЬОЇ СТАТТІ 9-1 ТА СТАТТІ 9-2 ЗАКОНУ № 555-IV У ЇХ ВЗАЄМНОМУ ЗВ'ЯЗКУ СТАТТІ 42 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ.

Положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та положення статті 9-2 Закону № 555-IV не відповідають змісту частини 3 статті 42 Конституції України щодо обов'язку держави забезпечити конкуренцію у підприємницькій діяльності.

Відповідно до частини третьої статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Питання економічної конкуренції в Україні регулюються рядом законів, у тому числі, Закон України «Про захист економічної конкуренції», яким визначено конкуренцію як змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

Положеннями абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та положеннями статті 9-2 Закону № 555-IV встановлюються неоднакові умови для всіх суб'єктів, які виробляють електроенергію в Україні, зокрема, для тих, що виробляють електроенергію з альтернативних джерел, запровадженням «зеленого» тарифу встановлено переваги, яких не мають виробники інших видів електроенергії. Крім того, положення частини другої – тридцять третьої статті 9-1 встановлюють також нерівні умови отримання «зеленого» тарифу і серед самих суб'єктів, які виробляють електроенергію з альтернативних джерел (в залежності від виду об'єкта електроенергетики, дати введення його

в експлуатацію тощо встановлюють різні розміри та строки відшкодування за «зеленим» тарифом).

Отже, положеннями абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1 та положеннями статті 9-2 Закону № 555-IV створюються необґрунтовані і такі, що впливають на конкуренцію у підприємницькій діяльності, переваги для певної частини суб'єктів господарювання, що не відповідає частині 3 статті 42 Конституції України.

ЩОДО НЕВІДКЛАДНОСТІ РОЗГЛЯДУ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПОДАННЯ

Згідно з статтею 75 Закону України „Про Конституційний Суд України“ строк конституційного провадження не повинен перевищувати шість місяців, якщо інше не встановлено цим Законом (частина друга); строк конституційного провадження не може перевищувати один календарний місяць для справ щодо яких Сенат, Велика палата визнали конституційне провадження невідкладним (пункт 3 частини третьої).

Відповідно до § 47 Регламенту Конституційного Суду України питання про визнання конституційного провадження у справі невідкладним розглядається на засіданні Сенату, Великої палати одночасно з розглядом питання про форму конституційного провадження у справі за пропозицією Судді-доповідача у справі. На засіданні Сенату, Великої палати постановляється ухвала про визнання конституційного провадження у справі невідкладним.

Порушені у конституційному поданні питання мають особливе суспільне значення.

Враховуючи, що наразі в силу дії положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положень статті 9-2 Закону № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону № 2019-VIII здійснюються не виправдані, економічно необґрунтовані та надвисокі видатки, що завдає шкоди інтересам громадян, суспільства та держави, вважаємо, що це конституційне подання має бути розглянуте як невідкладне відповідно до пункту 3 частини 3 статті 75 Закону України «Про Конституційний Суд України».

За таких обставин правова ситуація, потребує невідкладного реагування з боку Конституційного Суду України для подолання цього явища та відновлення верховенства Конституції України.

На підставі вищевикладеного, керуючись статтями 147, 150, 152 Конституції України, статтями 7, 51, 52, 75, 84 Закону України «Про Конституційний Суд України», §47 Регламенту Конституційного Суду України,

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням щодо визнання такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положень абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положень статті 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року № 555-IV (включених до Закону №555-IV на підставі підпункту 6 пункту 24 Розділу XVII «ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ» Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року №

2019-VIII, зі змінами, внесеними до статей 9-1 та 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року № 555-IV Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 25 квітня 2019 року № 2712-VIII та Законом України «Про внесення змін до статті 9-1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» щодо врегулювання питання генерації електричної енергії приватними домогосподарствами» від 11 липня 2019 року № 2755-VIII) та положень частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII.

2. Визнати такими, що не відповідають статтям 6, 8, 13, 19, 41, 42, 85, 92, 95, 116 Конституції України (є неконституційними) положення абзаців першого – четвертого частини другої, частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої, частин двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої статті 9-1, положення статті 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року № 555-IV (включених до Закону №555-IV на підставі підпункту 6 пункту 24 Розділу XVII «ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ» Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII, зі змінами, внесеними до статей 9-1 та 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року № 555-IV Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 25 квітня 2019 року № 2712-VIII та Законом України «Про внесення змін до статті 9-1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» щодо врегулювання питання генерації електричної енергії приватними домогосподарствами» від 11 липня 2019 року № 2755-VIII) та положення частин другої, четвертої, пункту 3 частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII.

3. Визнати це конституційне подання невідкладним відповідно до пункту 3 частини 3 статті 75 Закону України «Про Конституційний Суд України».

4. Залучити до участі в конституційному провадженні представника суб'єкта права на конституційне подання за дорученням:

Народного депутата:

Дубінського Олександра Анатолійовича (вул. Грушевського, 5, м. Київ, 01008; ел. пошта: dubinskyu@rada.gov.ua; тел.: (044) 255-21-51), посвідчення № 300.

Брати участь у конституційному провадженні за цим конституційним поданням доручаємо:

Народному депутату:

Дубінському Олександрю Анатолійовичу (вул. Грушевського, 5, м. Київ, 01008; ел. пошта: dubinskyu@rada.gov.ua; тел.: (044) 255-21-51), посвідчення № 300.

Перелік документів і матеріалів, що додаються:

1. Список підписів народних депутатів.
2. Витяг з із Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року № 555-IV - статті 9-1 та 9-2 у редакції, чинній на дату подання цього подання.
3. Витяг з Конституції України від 28 червня 1996 року №254к/960/ВР зі змінами.
4. Витяг із Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII.

5. Витяг із Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13 квітня 2017 року № 2019-VIII.

6. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» від 25 квітня 2019 року № 2712-VIII.

7. Закон України «Про внесення змін до статті 9-1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» щодо врегулювання питання генерації електричної енергії приватними домогосподарствами» від 11 липня 2019 року № 2755-VIII.

8. Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг «Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії «зеленого» тарифу на електричну енергію для суб'єктів господарської діяльності, споживачів електричної енергії, у тому числі енергетичних кооперативів, та приватних домогосподарств, генеруючі установки яких виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії» від 30 серпня 2018 №1817.

9. Статут Приватного акціонерного товариства «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО», затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 21 жовтня 2019 №437.

10. Рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року №5-р/2019.

11. Рішення Конституційного Суду України від 23 грудня 1997 року № 7-зп .

12. Рішення Конституційного Суду України від 8 вересня 2016 року № 6-рп/2016.

13. Рішення Конституційного Суду України від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005.

14. Рішення Конституційного Суду України від 2 березня 1999 року №2-рп/99.

15. Рішення Конституційного Суду України від 10 лютого 2000 року № 2-рп/2000.

16. Рішення Конституційного Суду України від 15 квітня 2004 року №10-рп/2004.

17. Рішення Конституційного Суду України від 16 березня 2004 року №6-рп/2004.

18. Рішення Конституційного Суду України від 12 лютого 2002 року №3-рп/2002.

19. Рішення Конституційного Суду України від 27 листопада 2008 року № 26-рп/2008.

20. Презентація «Концепція організації та проведення аукціонів на квоти підтримки відновлюваної енергетики», опублікована на офіційному сайті Міністерства енергетики та захисту довкілля України, розміщена за посиланням <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245384981>

21. Презентація «Розрахунки дефіциту кошторису Гарантованого покупця на 2020 рік», опублікована на офіційному сайті Міністерства енергетики та захисту довкілля України, розміщена за посиланням <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245413030>

22. Позиція Міністерства енергетики та захисту довкілля України щодо майбутнього розвитку відновлюваної енергетики в Україні та зареєстрованого законопроекту №2543, опублікована на офіційному сайті Міністерства енергетики та захисту довкілля України.

ДОДАТОК ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПОДАННЯ
про визнання такими, що не відповідають Конституції України
(є неконституційними) положень абзаців першого – четвертого частини другої,
частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої,
частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої
статті 9-1, положень статті 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії»
від 20 лютого 2003 року № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3
частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13
квітня 2017 року № 2019-VIII

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1	Дубінський Олександр Анатолійович	300	
2	Білаш О.О.	20	
3	Демченко С.О.	244	
4	Зуб М.С.	409	
5	Бабак С.В.	4	
6	Пилипенко О.О.	102	
7	Матусевич О.Б.	292	
8	Мок С.В.	105	
9	Жаботницький А.С.	93	
10	Гузенко М.Б.	362	
11	Ковальов А.В.	44	
12	Дунда О.А.	297	
13	Марінов Софія В.	88	
14	Мельник Р.М.	71	
15	Семківський О.В.	406	
16	Рубцов В.В.	235	
17	Гестеренко К.О.	241	
18	Колчак В.В.	298	
19	Мішченко С.А.	357	
20	Кашура О.А.	48	

ДОДАТОК ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПОДАННЯ
про визнання такими, що не відповідають Конституції України
(є неконституційними) положень абзаців першого – четвертого частини другої,
частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої,
частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої
статті 9-1, положень статті 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії»
від 20 лютого 2003 року № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3
частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13
квітня 2017 року № 2019-VIII

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
21	Стахово М.В.	98	
22	Антоненко М.О.	32	
23	Касануке Д.А.	14	
24	Григор С.В.	110	
25	Андрієвський З.М.	293	
26	Богачук	405	
27	Сидкевичук О.В.	355	
28	Самійчук О.В.	76	
29	Струнєвиз В.О.	39	
30	Кривоніс І.С.	56	
31	Крижані О.О.	320	
32	Лашинко А.В.	319	
33	Графський Р.В.	371	
34	Григорук О.М.	342	
35	Медурешу Г.Г.	404	
36	Тришук С.В.	291	
37	Тарасенко І.І.	120	
38	Косівська В.В.	57	
39	Григорук С.М.	53	
40	Червоноярів А.О.	332	

ДОДАТОК ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПОДАННЯ

про визнання такими, що не відповідають Конституції України
(є неконституційними) положень абзаців першого – четвертого частини другої,
частини третьої, частин шостої – дев'ятої, частин двадцятої – двадцять другої,
частини двадцять шостої, частин двадцять восьмої – тридцять третьої
статті 9-1, положень статті 9-2 Закону України «Про альтернативні джерела енергії»
від 20 лютого 2003 року № 555-IV та положень частин другої, четвертої, пункту 3
частини дев'ятої статті 65 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13
квітня 2017 року № 2019-VIII

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
41	<i>Григорук М.З.</i>	<i>414</i>	
42	<i>Заграва Л.В.</i>	<i>417</i>	
43	<i>Загородко А.А.</i>	<i>58</i>	
44	<i>Грищенко Ю.М.</i>	<i>246 428</i>	
45	<i>Клибурське В.О.</i>	<i>371 392</i>	
46	<i>Грищенко А.В.</i>	<i>85</i>	
47	<i>Данкевський М.І.</i>	<i>226</i>	
48			
49	<i>Всього 47 (сорок сім) підписів</i>		
50	<i>народних депутатів України.</i>		
51	<i>Керівник Управління кадрів</i>		
52	<i>Апарату Верховної</i>		
53	<i>Ради України</i>		<i>М. Танеткова</i>
54			<i>03.07.2019р.</i>
55			
56			
57			
58			
59			